

TÓTH ANDREA KATALIN

Polgári Jogi Tanszék

Témavezető: dr. Faludi Gábor habil. egyetemi docens

A HIPERLINK SZERZŐI JOGI MEGÍTÉLÉSE AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓI GYAKORLATA ALAPJÁN

Bevezetés

A mindennapjaink kommunikációját meghatározó internet működésének alapvető elemei a hiperlinkek, így azok jogi megítélése egyszerre fontos és érzékeny téma. A link jogi jelentősége elsősorban az interneten keresztül megvalósuló, minden eddigénél szélesebb nyilvánosságból fakad. A téma relevanciáját és globális jellegét mutatja, hogy bár csekély számú cikkben, de azzal a magyar jogirodalom jelenleg, valamint már több mint egy évtizeddel ezelőtt is foglalkozott.¹

Jelen tanulmányban a hiperlink működésének és fajtáinak rövid bemutatása után az Egyesült Államok ehhez kapcsolódó bírói gyakorlatának leírására törekszem. Ezek után az Európai Unió kapcsolódó joggyakorlatának bemutatása és kritikai szempontú elemzése következik. Végül azokat a megoldási alternatívákat igyekszem felvázolni, amelyek az Európai Bíróság által meghatározottaknál alkalmasabbak lehetnek a hiperlinkeléssel kapcsolatos körülmények tisztázására, egyben illeszkednek a kialakult nemzetközi szerzői jogi fogalomrendszerbe.

A linkekről általában

A hiperlink olyan HTML utasítás, amelynek kiemelt részére kattintva az interneten található egyik helyről egy másikra ugorhat a felhasználó.² Fontos megjegyezni, hogy a linkek használatával nem másolódik a linkelt tartalom a folyamat egyetlen szakaszában sem, a céloldal tartalmát a felhasználó közvetlenül a céloldaltól éri el.

A hiperlink több fajtáját is ismerjük. A felszíni link a kezdőoldalra irányítja az internetező, míg a belső vagy mély link közvetlenül a honlap egyes belső vagy aloldalaira.³ A link fajtáinál meg kell még említeni a keret-linkelést (*framing*), amikor az egyes oldalak között böngészve

¹ Lásd: TÓTH Péter Benjámín: Jogi felelősség hiperlink alkalmazásakor (2002); GYERTYÁNFY Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez (2014) 565.; LONTAI Endre, FALUDI Gábor, GYERTYÁNFY Péter, VÉKÁS Gusztáv: Szerzői jog és iparjogvédelem (2015) 103.; MEZEI Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyzetes dugó a hatszögletű lyukba? *Infokommunikáció és Jog* 61/2015.

² SMITH 2007. 57.

³ TÓTH 2002. 3.

a linket felkínáló honlap egyes elemei (pl. bannerek) folyamatosan láthatóak maradnak, valamint az egyre gyakrabban előforduló beágyazást, amelynél egy külső honlap valamely eleme (legtöbbször kép vagy videó) kattintás nélkül, az oldal betöltésével jelenik meg a honlapba szerkesztve. A tartalmat azonban ilyen esetben sem másolják át a honlap szerverére, hanem az változatlanul közvetlenül az adott külső honlapról érhető el.⁴

A linkelés szerzői jogi megítélése az Egyesült Államok bírói gyakorlata alapján

Az USA joggyakorlatát tekintve a szerzői jogosultak leggyakoribb hivatkozási alapja a közvetett felelősség (*contributory liability*). Ennek alapján akkor állapítható meg a fél felelőssége a közvetlen jogsértés szándékos bátorításáért, ha az adott fél tudatosan olyan lépéseket tesz, amelyek lényeges bizonyossággal az elsődleges jogsértés megtörténtehez vezetnek.⁵ Ahhoz, hogy közvetett felelősségről egyáltalán beszélni lehessen, természetesen szükséges az elsődleges, közvetlen jogsértés megtörténte, melynek bizonyítása során gyakran nehézségekbe ütköznek a felperesek, tekintettel arra, hogy a linkek önmagukban nem valósítanak meg másolást, és az egyéb kizárólagos jogosultságokra alapozott igények fennállása is kérdéses.

Az egyik jelentősebb jogeset a linkek használatának szerzői jogi megítélésében az *Intellectual Reserve v. Utah Lighthouse Ministry*⁶ döntés. Ebben az ügyben az alperes egyházi szervezet a saját honlapján gyakran kritizálta a felperes vallását és tette elérhetővé annak jogvédett tartalmait, majd a tartalom felszólításra történt eltávolítása után olyan linkeket tett elérhetővé, melyeken keresztül ugyanúgy olvashatóak voltak a szóban forgó dokumentumok, mint előtte. A bíróság kimondta, hogy az engedély nélküli hozzáférhetővé tétellel közvetlen jogsértés történt, azért azonban az alperes szabad felhasználás alapján nem vonható felelősségre. Felelősnek találta a bíróság azonban a tekintetben, hogy hozzájárult ahhoz, hogy a jogsértően feltöltött tartalmat az internetezők elérhessék és azt saját számítógépükön megtekintsék. Ezzel a bíróság kimondta, hogy az egyes felhasználók is jogsértést követtek el, és ezt a tevékenységüket könnyítette meg és bátorította aktívan az alperes.

Az amerikai joggyakorlatot meghatározó másik döntésben, a *Ticketmaster v. Tickets.com*⁷ ügyben mondta ki azt a bíróság, hogy a hiperlinkek használata önmagában nem jelent szerzői jogsértést, tekintettel arra, hogy nem történik másolás. A tényállás szerint az akkoriban piacvezető jegyárúsító portál, a Ticketmaster kizárólagos jegyárúsítási jogosultsággal rendelkezett bizonyos eseményekre. A tickets.com szintén események promotálására és jegyeladásra szakosodott, ezért a fent említett rendezvényekhez közvetlenül a Ticketmaster jegyeladásra létrehozott belső oldalára mutató linkeket helyezett el saját oldalán, amivel a felhasználó a Ticketmaster reklámokat tartalmazó főoldalát megkerülve juthatott a jegyvásárláshoz. A felperes arra hivatkozott, hogy az alperes jogosulatlanul másolt és tüntetett fel információkat a Ticketmaster oldaláról. Ezt az érvet a bíróság azzal utasította el, hogy a

⁴ TÓTH 2002. 4.

⁵ Lásd: *MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd.*, 545 U.S. 913, 932 (2005)

⁶ *Intellectual Reserve, Inc. v. Utah Lighthouse Ministry, Inc.* 75 F.Supp.2d 1290 (1999)

⁷ *Ticketmaster v. Tickets.com* 2000 WL 525390 (CD Cal 2000)

szóban forgó információk tényeknek minősülnek, így nem esnek szerzői jogvédelem alá. Emellett a bíróság kijelentette, hogy a hiperlinkek használata önmagában nem jelenti a szerzői jogi törvény megsértését.

A *Ticketmaster*-ben foglaltakkal ellentétben a *Live Nation Motor Sports v. Davis*⁸ döntésben a bíróság a *National Football League v. Primetime*⁹ eset alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kizárólagos szerzői jogi jogosultságok közé tartozó nyilvános előadás vagy nyilvánosságához közvetítés magában foglalja a folyamat összes olyan lépését, amely során a védett mű a nyilvánosság elé kerül. Így az engedély nélkül elhelyezett hiperlink, amely a jogosult védett élő internetes közvetítésére (webcast) mutat, nagy valószínűséggel a felperesi jogvédett tartalom „másolt” közvetítésének vagy előadásának minősül. Ebben az esetben a bíróság tehát a *Ticketmaster* döntésben foglaltaknak teljesen ellentmondó következtetésre jutott, és a fenti logika alapján a linkelést a nyilvános előadással és nyilvánosságához közvetítéssel hozta kapcsolatba és állapított meg felelősséget, túllépve a többszörözés kizárólagos jogosultságán.

Míg a felperesek legtöbbször a „*contributory liability*” fennállására hivatkoznak, addig az alperesek legtöbbet felhozott ellenérve a „*fair use*”, vagy szabad felhasználás.¹⁰ Ezt a bíróságok a legtöbbször nem fogadják el, az érvelés általában már az első tényezőt megbukik, ugyanis a linkek használata a legtöbb esetben üzleti célból történik.¹¹ A for-profit felhasználást a bíróságok olyan mértékben súlyozzák az alperes hátrányára, hogy a többi faktor értékelése jóval kisebb jelentőséghez jut ennek fényében.

Az Európai Unió Bíróságának jelenlegi joggyakorlata

Ami az Európai Uniót illeti, a hiperlink minősítésével kapcsolatos eddigi döntések nem illeszkednek konzekvensen a szélesebb nemzetközi joganyaghoz, illetve a joggyakorlat egyelőre nem tekinthető megnyugtatóan rendezettnek.

A linkek használatának szerzői jogi megítéléséről alkotott véleményét a Bíróság eddig két lényeges döntésben, a *Svensson*- és a *BestWater*-esetekben fogalmazta meg.¹² Mindkettőben az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban: InfoSoc-irányelv) 3.

⁸ *Live Nation Motor Sports, Inc. v. Davis*, 2006 WL 3616983 (ND Tex. 2006)

⁹ *National Football League v. Primetime*, 24 Joint Venture 210 F.3d 10 (2nd Cir. 2000)

¹⁰ A „*fair use*” doktrína alapján a szabad felhasználás megállapításához a bíróságnak négy tényezőt kell figyelembe vennie. Az első a tevékenység célja és természete, amely során azt vizsgálja a bíróság, hogy a másolás a közjó érdekében vagy önös üzleti céllal történt-e. A második a másolt mű természete, a harmadik faktor azt vizsgálja, hogy az új mű mekkora részben foglalja magában az eredeti művet. A negyedik pedig azt méri fel, hogy az elvileg jogsértő tevékenység mennyiben befolyásolta az eredeti mű értékét és a jogosultnak azt a jogát, hogy művét gazdaságilag is felhasználhassa.

¹¹ Lásd: *Batesville Services, Inc. v. Funeral Depot, Inc.*, 2004 WL 2750253 (DC Ind 2004)

¹² A C-279/13-as számú (*C More*) ügyben a Bíróság a *Svensson*- és *BestWater*-döntésekhez képest újdonságként arról rendelkezett, hogy nem ellentétes az Infosoc-irányelvvvel az olyan nemzeti szabályozás, amely a műsorsugárzó szervezetek nyilvánosságához közvetítési jogát kiterjeszti olyan cselekményekre, amely során a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét nem tudják maguk megválasztani. Az alapügyben interneten keresztül közvetített élő jégkorong-mérkőzésekről volt szó, amelyek közvetítési időpontja adott, így azt a nézők értelemszerűen nem tudják szabadon megválasztani.

cikkének (1) bekezdését,¹³ vagyis a nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos jogosultságát értelmezte. Tekintettel arra, hogy linkelés során általános esetben nem történik másolás, így a többszörözés kizárólagos jogosultságára vonatkozó irányelvi rendelkezések nem alkalmazandóak erre a problémára.

A *Svensson-ügy*¹⁴ alapeljárásában újságírók nehezményezték, hogy a Retriever Sverige AB saját honlapján, linkeken keresztül elérhetővé tette újságcikkeiket, amikhez egyébként a Göteborgs Posten oldalán bárki korlátozás nélkül hozzáférhetett. A felperesek álláspontja szerint az alperes az újságcikkeken fennálló kizárólagos szerzői jogait sértette meg az engedély nélküli nyilvánosságra hozatallal, míg az alperes védekezése szerint nem történt nyilvánossághoz közvetítés, csupán megjelölte azokat az oldalakat, ahol az olvasók megtalálhatták az említett cikkeket.

E döntésében legfontosabb rendelkezésként a Bíróság kimondta, hogy a linkelés az InfoSoc-irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmében nyilvánossághoz közvetítésnek minősül. A „közvetítés” széles értelemben megvalósul az egyszerű hozzáférhetővé tétellel, függetlenül attól, hogy a nyilvánosság tagjai végül valóban is lehívják-e a linkelt tartalmat vagy sem. A „nyilvánosság” követelménye pedig az internet kontextusában teljesül. A Bíróság azonban ezen a ponton kijelentette azt is, hogy csak abban az esetben minősül engedélyköteles cselekménynek a hozzáférhetővé tétel, ha az „új nyilvánossághoz” szól, vagyis olyan személyek is hozzáférést nyernek a jogvédett tartalomhoz, akiknek eddig nem volt erre lehetősége, akiket a jogosultak nem vettek figyelembe az eredeti közzétételnél. Mivel a felperes Göteborgs Posten honlapján korlátozástól mentesen lehetett hozzáférni a cikkekhez, ezért az alperes az eredeti cikkekre mutató linkjével nem valósított meg nyilvánossághoz közvetítést, vagyis nem követett el jogsértést a felperes sérelmére. Megkülönböztette azonban a Bíróság azokat az eseteket, amikor az adott tartalom eredetileg csak szűkebb nyilvánosság számára hozzáférhető és műszaki berendezés által védett. Ilyenkor ugyanis a linket elhelyező a védelmet szolgáló műszaki intézkedés megkerülésével a korábbinál szélesebb közönség számára teszi elérhetővé a tartalmat.

Ezen érvelés alapján tehát amennyiben a jogosult bármilyen korlátozás nélkül, mindenki számára elérhetően oszt meg tartalmat az interneten, onnantól kezdve a linkeléssel vagy beágyazással történő közvetítés nem minősül új nyilvánossághoz közvetítésnek. Ez azt jelenti, hogy az eredeti megosztással a jogosult nyilvános közvetítésben fennálló kizárólagos jogosultsága gyakorlatilag kimerül. Ez több okból is problémás: először is, a jogkimerülés a tulajdonátruházásban megvalósuló felhasználási cselekmények esetében jelenik meg, a nyilvánossághoz közvetítésnél azonban ilyenről szó sincs.¹⁵ Sőt, még maga az InfoSoc-irányelv 3. cikk (3) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy az (1) és (2) bekezdésben foglalt

¹³ 3. cikk (1) bekezdés: A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékessé vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az olyan módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

¹⁴ C-466/12, Nils Svensson, Sten Sjörgen, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v Retriever Sverige AB.

¹⁵ A szerzői jogi kimerülés a művet tartalmazó fizikai hordozó első átruházásával valósul meg, így azon kizárólagos jogosultságok esetében lehet róla szó leginkább, amelyek kereskedelmi jellegűek. Forrás: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/cdip_4/cdip_4_4rev_study_inf_2.pdf (2015.01.08.) és TOSICS 2003.

jogok nem merülnek ki a nyilvánossághoz közvetítés vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel egyetlen, e cikkben említett cselekménye révén sem.¹⁶

Másodszor pedig, bár a művek nyilvános sugárzásával foglalkozó 11bis cikkének kapcsán, de a Berni Unió Egylemény¹⁷ (a továbbiakban: BUE) brüsszeli diplomáciai konferenciája már 1948-ban tárgyalt az „új nyilvánosságról”, mint az engedélyköteles új nyilvánossághoz közvetítés kritériumáról. A szerződő felek elvetették ennek használatát és kodifikálását, tekintettel arra, hogy azt a gyakorlatban nehéz meghatározni, és így nem használható kritériumként.¹⁸ A BUE alapján tehát egyértelműen új nyilvánossághoz közvetítésről abban az esetben beszélhetünk, ha azt az eredetihez képest más szervezet eszközli.¹⁹ Ugyanezt a szöveget vette át a WIPO Szerzői Jogi Egyleménye is.²⁰ Ezzel a Bíróság az „új nyilvánosságot” gyakorlatilag az „új nyilvánossághoz közvetítéssel” keverte össze,²¹ egy régi, a BUE értelmezéséhez segítséget nyújtó, hatálytalan útmutatóra hivatkozva, ráadásul azt félreértelmezve.²²

A másik, közvetlenül a hiperlink szerzői jogi minősítésével foglalkozó döntés, a *BestWater-ügy*²³ ugyanezen a vonalon haladt tovább. A döntés alapjául szolgáló német eljárásban a felperes BestWater azt sérelmezte, hogy az alperesek az engedélye nélkül osztották meg a saját honlapjukba ágyazva a felperes által készített és a YouTube-on megosztott videót. A felperes állítása szerint a videó az engedélye nélkül került fel eredetileg az internetre. A *Svensson*-döntés mintájára a Bíróság itt is megállapította, hogy mivel az eredeti megosztás korlátozásoktól mentesen, mindenki számára elérhetően történt, a beágyazás nem célzott meg új, szélesebb közönséget. Ezzel tehát a Bíróság annak a fentebb ismertetett javaslatnak a tartalmát tette az uniós joggyakorlat részévé, amit a BUE diplomáciai konferenciája korábban már egyértelműen elvetett. Valamint, a felperesek állítása ellenére (az alapügyben eljáró bíróság tényállás tisztázási kötelezettségének elmulasztása okán) annak feltételezése alapján döntött – kizárólag a *Svensson*-döntésre hivatkozva, végzésben – hogy a felperesek hozzájárulásával került fel eredetileg a tartalom a videómegosztó oldalra. A Bíróság döntésében hangsúlyozta, hogy a linkelt tartalom framing technikával, keretben

¹⁶ 3. cikk (3) bek.

¹⁷ Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works of September 9, 1886.

¹⁸ A francia delegáció javaslatának első verziója alapján elsősorban az eredetileg célzott közönség és a nyilvánossághoz közvetítési cselekménnyel elért „új közönség” közötti különbség adta volna meg az új közvetítéshez szükséges kritériumot, majd ezt az ötletet elhagyva az átvitelt fogantató szervezet különbözősége mellett azt is kritériumként akarta elfogadtatni, hogy a sugárzás vagy újraközvetítés módjának az eredetihez képest eltérőnek kell lennie. Ezt végül elutasították, és a belga javaslat alapján fogadták el a jelenleg is hatályos normaszöveget. Forrás: Documents de la Conférence de Bruxelles (5-26 Juin, 1948), 289-291.:

<ftp://ftp.wipo.int/pub/library/ebooks/Internationalconferences-recordsproceedings/BruxellesConference1948/BruxellesConference1948.pdf> (2015.08.05.) és TÓTH 2002. 15.

¹⁹ BUE 11bis cikk (1) 2. Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak a sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi.

²⁰ WIPO Copyright Treaty (a Szellemi Tulajdon Világszervezete Szerzői Jogi Szerződése) 8. cikk: *A nyilvánossághoz közvetítés joga: [...] az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy műveiket vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon a nyilvánosság számára oly módon történő hozzáférhetővé tételét, hogy a közönség tagjai az említett művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.*

²¹ FICSOR 2014. 5.

²² FICSOR 2014. 6-7.

²³ C-348/13, BestWater International GmbH v Michael Mebes, Stefan Potsch

történi megjelenítése nem változtat azon a tényen, hogy ilyen esetben sem lehet új nyilvánosságról beszélni az eredetileg korlátozástól mentesen elérhetővé tett videó esetében.

Bár a Bíróság egyértelműen tisztázottnak véli a linkelés és a nyilvánossághoz közvetítés kapcsolatát, ez a gyakorlat továbbra is nehezen értelmezhető a tagállami bíróságok számára. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy 2015 májusában újabb előzetes döntéshozatali kérelem került a Bíróság elé, amely ismételten az InfoSoc-irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmezését szeretné tisztázni a hiperlinkek elhelyezésével kapcsolatban.

A *GS Media-ügy*²⁴ 2011-ben indult holland eljárás alapján került a Bíróság elé. A tényállás szerint egy online bulvárlap közzétett a honlapján egy linket, amire kattintva egy ausztrál filehosting oldalra került a felhasználó, ahonnan újabb link útján le lehetett tölteni azokat az erotikus fényképeket, amelyek felett a Sanoma nevű felperes rendelkezett szerzői jogosultságokkal. Miután az eredeti helyről eltűntek a képek, a bulvárlap a Sanoma kifejezett kérélmé ellenére újra elérhetővé tett egy, immár másik tárhelyszolgáltatónál elérhető képekre mutató linket. Az elsőfokú bíróság megállapította az alperes jogsértését, és az „új nyilvánosság” teljesülését az alapján, hogy eredetileg csak szűk réteg tudhatott a képek internetes fellelhetőségéről, a pontos URL közzétételével azok azonban sokkal szélesebb nyilvánossághoz juthattak el. A fellebbviteli bíróság ezzel ellentétes következtetésre jutott, és elutasította az „új nyilvánosság” meglétét. A holland legfelsőbb bíróság további zavart észlelt a két korábbi európai döntést illetően. Míg a *Svensson* esetében a döntés megfogalmazása alapján nem kell figyelembe venni, hogy történt-e a jogosult részéről hozzájárulás az eredeti közzétételhez, addig a *BestWaterben* már úgy fogalmaz a Bíróság, hogy mivel a jogosult hozzájárult a videó YouTube-on történi közzétételéhez (a jogosult szerint ez nem így történt), nem lehet új nyilvánosságról beszélni. A *BestWater*-végzés alapján tehát már figyelembe kell venni azt, hogy a jogosult milyen közönség részére járult hozzá a közzétételhez.²⁵ Azt azonban nem vette figyelembe a Bíróság, hogy azokban az esetekben, amikor egyáltalán nem járul hozzá a jogosult a közzétételhez, új nyilvánosságról sem beszélhetünk, így minden esetben új közzétételnek minősülne a linkelés. Ezek alapján a legfelsőbb bíróság kérelmében arra kért választ, hogy nyilvánossághoz közvetítésnek minősül-e a közvetett linkelés, és releváns-e, hogy a linkelő tudomással bírt-e vagy sem a jogosult hozzájárulásának meglétéről. Nemleges válasz esetén mégis nyilvánossághoz közvetítésnek minősül-e a cselekmény, ha azzal több felhasználó tudomására hozza a tartalom elérhetőségét, illetve, kell-e még más körülményt is figyelembe venni a minősítés során.

A végleges döntésre egyelőre várnunk kell, a 2016. április 7-én kiadott főtanácsnoki indítvány²⁶ azonban a korábbi joggyakorlattal radikálisan ellentétes érvelést alkalmaz: a link elhelyezése nem valósít meg közvetítési cselekményt, a nyilvánossághoz hozzáférést ugyanis a tartalom eredeti feltöltője biztosítja – ha eredetileg nem kerülne a védett mű valamely szerveren elhelyezésre, az egyáltalán nem lenne elérhető a publikumnak, így a közvetítés megvalósulásához elengedhetetlen vagy megkerülhetetlen cselekménynek kell történnie a

²⁴ C-160/15, *GS Media BV v Sanoma Media Netherlands BV and Others*

²⁵ C-348/13, 16. Bek.

²⁶ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175626&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=385799> (2016.05.05.)

műhöz történő hozzáférés céljából.²⁷ Mivel a „nyilvánossághoz közvetítés” két alapvető kritériumból „közvetítésről” nem beszélhetünk, kiesik az „új nyilvánosság” követelményének vizsgálata. Az indítvány a többi kérdésre is nemleges választ adását javasolja: nem releváns a linket elhelyező tudomása arról, hogy a tartalmat eredetileg a jogosult engedélyével tették-e hozzáférhetővé vagy sem, és nem minősül nyilvánossághoz közvetítésnek, ha a link csupán megkönnyíti a műhöz történő hozzáférést.

Jelenleg tehát arra várhatunk, hogy a Bíróság továbbra is követi-e majd a jelenlegi, hibás érvelésen alapuló gyakorlatát, vagy elfogadja a főtanácsnoki indítványban foglaltakat.

Megoldási alternatívák a linkelés helyes megítélésére

A hiperlink szerzői jogi megítélésének problémájára már több lehetséges megoldási javaslat is napvilágot látott.

Az egyik ilyen felvetés szerint – a *Svensson*-érveléssel ellentétben – a linkelést nem lehet az InfoSoc-irányelv 3. cikke szerinti nyilvánossághoz közvetítésnek tekinteni, ahhoz ugyanis hiányzik a cselekmény fő eleme, az átvitel (transmission).²⁸ Ez a vélemény azon az érven alapul, hogy a jogszabály szövege úgy fogalmaz, hogy a szerzők „műveik” nyilvánossághoz közvetítését engedélyezhetik, a linkelés során pedig nem történik meg magának a műnek az átvitele, az csak esetleg a felhasználó részéről tanúsított magatartás, a linkekre történő klikkelés során valósulhat meg. A European Copyright Society ezen álláspontjának megfogalmazásához az irányelv szövegén kívül annak előkészítő anyagaira, valamint a WTC 8. cikkére és annak előkészítő iratára hivatkozik (abban is olyan rendelkezésre, ami végül nem lett az egyezmény része).²⁹ A vélemény azonban figyelmen kívül hagyja, hogy a link különböző fajtái igen eltérő módokon működhetnek, valamint annak kategorikus kijelentése, hogy a linkelés semmilyen esetben sem minősülhet nyilvánossághoz közvetítésnek, olyan rugalmatlan megközelítés, amelyet nehéz lenne összeegyeztetni a folyamatos technológiai fejlődés nyújtotta új jelenségekkel.³⁰

Ezt a problémát más nézőpontból vizsgáló ALAI vélemény álláspontja alapján a „*lehívásra hozzáférhetővé tétel*” (*right of making available*) magában foglalja a védett tartalom pusztán „*felajánlását*” (*offering*) egyéni letöltésre vagy streamelésre, vagyis azt az esetet, amikor a tartalom interaktív átvitelre elérhetővé válik.³¹ Amennyiben pedig valós *átvitel* (*transmission*) is történik, ez a cselekmény is a nyilvánossághoz közvetítés jogi besorolása alá esik, függetlenül attól, milyen technológiai eszközt használtak a lehívásra elérhetővé tételhez. A vélemény továbbá árnyaltabb választ ad és megkülönböztetést tesz az olyan linkek között, amelyek közvetlenül hozzáférést engednek a védett tartalomhoz, és az olyanok között, amelyek csak utalnak olyan forrásra, ahonnan a mű elérhető lehet.³² Az előbbi esetekre

²⁷ 57.bek.

²⁸ EUROPEAN COPYRIGHT SOCIETY 2013. 2.

²⁹ EUROPEAN COPYRIGHT SOCIETY 2013. 2-6.

³⁰ TSOUTSANIS 2014. 498.

³¹ FICSOR 2014. 30.

³² ALAI 2013. 2.

vonatkozik az elérhetővé tétel jogának fent vázolt formája, míg az utóbbiakra nem. Olyan link tehát, amely csupán utal egy másik weboldalra vagy egyéb forrásra, ahonnan további lépések után elérhetővé válhat a tartalom, nem minősül a nyilvánossághoz közvetítésen belül elérhetővé tételnek (ilyenek általánosságban az egyszerű felszíni linkek). Az olyan hivatkozás viszont, amelyre kattintással egyből megindul a letöltés, mindenképpen ebbe a kategóriába esik (ezek tipikusan a deep vagy belső link, illetve a framing fajtái). Természetesen ez a megkülönböztetés sem abszolút: amennyiben ugyanis a belső link által hivatkozott hozzáférési útvonal megváltozott vagy a jogvédett tartalom azon keresztül többé valamilyen okból nem érhető el közvetlenül, hanem csak a felhasználó további magatartása következtében, a deep link is az előző kategóriába esik, és nem valósítja meg a hozzáférhetővé tételt a link elhelyezője.³³ Mivel a nyilvánossághoz közvetítés már magával a felajánlással megvalósul, így lényegtelen, hogy az elérhetővé tett tartalom magában jogsértő-e. Ez a megkülönböztető hozzáállás hívebben tükrözi az internet működését és a linkek változatosságát, elméletben pedig nem korlátozza az internet működőképességét, viszont biztosítja a szerzői jogosultak kizárólagos jogainak érvényesíthetőségét.

Miután – a Bíróság jelenlegi álláspontja alapján is – a nyilvánossághoz közvetítés cselekményébe tartozónak kell tekinteni a linkelés közvetlen fajtáit, alapvetően két lehetséges megoldás mutatkozik arra, hogy a hibás „új nyilvánosság” elvét megkerülve, a szerzői jogi dogmatikába illeszkedően lehessen kezelni a linkeket és elkerülni az egyéni felhasználási engedélykérések sokaságát.

Az egyik ilyen megoldás lehet az engedélyezés. Amennyiben a tartalomjogosult által engedélyezett lehívásra hozzáférhetővé tételt hallgatólagos engedélynek tekintjük a műre mutató linkek elhelyezésére is, akkor ezzel a megoldással elkerülhető az egyéni engedélyezés szükségessége, és a további linkek sem minősülnek jogsértőnek. Az „*implied license*” azonban igen tág fogalom, és jogrendszerként eltérőek a létrejöttéhez szükséges feltételek. Mindemellett pedig itt sem szabad megfeledkezni arról, hogy a linkelés sokfajta és szintén sokféle motiváció alapján jöhet létre: míg a jogosult hozzájárul egy bizonyos weboldal linkeléséhez, ezzel nem feltétlenül engedélyezi bármely más oldalnak ugyanezt³⁴. A jelenlegi egységesítés hiánya azonban nem jelenti azt, hogy az erre vonatkozó joggyakorlatot a jövőben ne lehetne európai szinten kimunkálni.³⁵

A kifejezett engedélyezés (*express authorization*) már bizonyos esetekben a gyakorlatban is működik (lásd: Vimeo felhasználási feltételei,³⁶ illetve a Creative Commons licenszek³⁷). Bár ezek az engedélyek tisztázzák az egyes tartalmakra mutató linkek jogi helyzetét a jövőre vonatkozóan, nem jelentenek megoldást az olyan korábbi esetekre, amikor nem történt ilyen engedélyezés.

Az engedélyezés mellett általánosabb és a problémát teljes egészében célzó megoldás lehetne a nyilvánossághoz közvetítés, illetve a lehívásra elérhetővé tétel joga alóli kivétel

³³ MEZEI 2015. 35.

³⁴ ALAI 2013. 2-3.

³⁵ FICSOR 2014. 37-38.

³⁶ Terms of Service on Vimeo 9. Licences Granted by You <https://vimeo.com/terms>

³⁷ <http://creativecommons.org>

alkalmazása³⁸. Erre módot ad a WCT 10. cikke,³⁹ a háromlépcsős teszt tiszteletben tartásával. Bár a linkelés gyakorisága miatt problémás lehet annak „különleges esetként” történő minősítése, a linknek az internet működésében betöltött alapvető szerepe azonban alapot szolgálhat rá. A második lépcső (a kivétel nem lehet sérelmes a mű rendes felhasználására) esetében elengedhetetlen lenne a különböző fajta linkek gazdasági jelentősége szerinti megkülönböztetés, míg a harmadik lépésnél (a kivétel indokolatlanul nem károsíthatja a szerző jogos érdekeit) a linkelés során sérülékeny személyiségi jogok tiszteletben tartására kell figyelni.⁴⁰

Ilyen jól megfontolt és helyesen mérlegelt kivétel bevezetéséhez azonban jogalkotói aktus lenne szükséges. Tekintettel arra, hogy jelenleg fontos prioritást élvez az InfoSoc-irányelv felülvizsgálata és jelenlegi körülményekhez igazítása, a szerzői jogi reform nagyszerű lehetőséget jelenthetne a linkelés helyzetének jogszabályi tisztázására is. Erre azonban egyelőre nem történt kísérlet. Az *Egységes Digitális Piac Stratégiából*⁴¹ úgy tűnik, hogy ezt a területet leginkább a közvetítő szolgáltatók jogvédett tartalmakkal kapcsolatos tevékenységeire vonatkozó szabályok tisztázásával és pontosításával szándékolják befolyásolni. A linkelés szabadságát azonban még a konkrét Reda-jelentésben⁴² is csupán nagy általánosságban megfogalmazva, a jelenség komplexitását figyelmen kívül hagyva próbálták kimondani, ami (nem meglepő módon) nem képezhetett egyhangú egyetértés, de még kompromisszum tárgyát sem. A fent említett egyedi kivétel vagy korlátozás bevezetésére nem érkezett konkrét vagy akár csak elvi szintű javaslat sem. A Bíróság valószínűleg továbbra is eddigi joggyakorlatára fog támaszkodni a linkelést érintő előzetes döntéshozatali eljárásokban, a jogalkotás részére pedig nem áll rendelkezésre semmilyen olyan használható javaslat, amely tárgyát képezheti egy következő, a nemzetközi egyezmények által alkotott keretekbe is illeszkedő európai álláspont megfogalmazásának és a linkelés szerzői jogi megítélésének.

Egyelőre tehát a GS Media-ügy kapcsán a Bíróságra, a szerzői jogi reform miatt pedig a Bizottságra irányul a figyelem, a közeljövőben pedig valószínűleg kiderül, mi lesz a linkelés európai sorsa.

Felhasznált irodalom

ALAI: Report and Opinion on the making available and communication to the public in the internet environment – focus on linking techniques on the Internet,

³⁸ ALAI 2013. 5.

³⁹ WCT. 10. cikk Korlátozások és kivételek: (1) A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban egyes különleges esetekben korlátozásokat és kivételeket írhatnak elő az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek e Szerződés szerint biztosított jogok tekintetében, amennyiben azok nem sérelmesek a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a szerző jogos érdekeit.

⁴⁰ ALAI 2013. 9.

⁴¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Európai digitális egységes piaci stratégia, COM (2015) 192 final, Brüsszel, 2015.5.6.

⁴² Az Európai Parlament 2015. július 9-i állásfoglalása az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról [2014/2256(INI)]

<http://www.alai.org/assets/files/resolutions/making-available-right-report-opinion.pdf>, 2013 (2015.09.13.)

EUROPEAN COPYRIGHT SOCIETY: The Reference to the CJEU in Case C-466/12 Svensson, University of Cambridge Faculty of Law Research Paper 6/2013. 2013

FICSOR Mihály: Svensson: honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous “new public” theory, Copyright See-Saw, http://www.copyrightseesaw.net/archive/?sw_10_item=63 2014 (2015.09.13.)

MEZEI Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyszögletes dugó a hatszögletű lyukba? *Infokommunikáció és Jog* 61. 2015.

SMITH, Graham J. H.: *Internet Law and Regulation*, Sweet & Maxwell, 4th ed., 2007

TOSICS Nóra: A szerzői jog nemzeti, nemzetközi és regionális kimerülésének kérdései, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 108. évf. 1. szám, 2003.

TÓTH Péter Benjámin, *Jogi felelősség hiperlink alkalmazásakor*, 2002.

TSOUTSANIS, Alexander: Why copyright and linking can tango, 9 *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 459, 2014

THE COPYRIGHT ASPECTS OF HYPERLINKS BASED ON THE CASE-LAW OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE EUROPEAN UNION

Although the use of hyperlinks is a global phenomenon on account of their relevance regarding the functioning of the internet, the legal assessment of links is far from being uniform. Besides the presentation of the current U.S. jurisprudence on hyperlinking, the main focus of this paper is the critical analysis of the CJEU’s decisions. In order to find the right legal assessment (that is also conform with international law) of the relationship between hyperlinking and the exclusive right of communication to the public, the European legislator ought to look into the option of introducing an exception to copyright with regard to the differences of various types of links, which would legislatively overrule the CJEU’s „new public” requirement.